

A hallási fogyatékkal élők befogadását segítő feliratozással kapcsolatos kívánalmak ellenőrzése (2013. III. negyedév)

2011 szeptemberében a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság vizsgálatot indított annak érdekében, hogy feltárja a felirattal vagy jelnyelvi tolmácsolással ellátott műsorok arányát hat országos médiaszolgáltató programjában. A Médiatanács 1601/2011. (XI. 9.) számú határozata alapján a Hivatal hatósági ellenőrzés keretében havi rendszerességgel vizsgálja az Mttv. 39. §-ának érvényesülését. A vizsgálat célja a hallási fogyatékkal élők számára készített feliratokkal és jelnyelvi tolmácsolással kapcsolatos jogszabályi feltételek teljesülésének, a televíziós műsorszámok akadálymentessé tételének ellenőrzése.

A fogyatékossgal élő emberek jogait több nemzetközi és hazai törvény szabályozza. Magyarországon e jogokat az Alaptörvény, az 1998. évi XXVI. törvény, az esélyegyenlőségi törvény, a jelnyelvi törvény és a médiatörvény biztosítja.

A 2010-2020 időszakra vonatkozó célkitűzéseket és feladatokat az Európai Bizottság az Európai Fogyatékosügyei Stratégia (European Disability Strategy 2010-2020) elnevezésű dokumentumban foglalta össze. A stratégia arra irányul, hogy javítsa a fogyatékos személyek társadalmi befogadását, jólétét és jogaik teljes körű gyakorlását, valamint könnyebbé váljon számukra a mindennapi élet. A stratégia nyolc fő intézkedési területet jelöl ki: akadálymentesítés, részvétel, egyenlőség, foglalkoztatás, oktatás és képzés, szociális védelem, egészség, valamint külső fellépés.

Akadálymentesítés

Az „akadálymentesítés” azt jelenti, hogy a fogyatékos személyek másokkal egyenlő mértékű hozzáféréssel rendelkeznek a fizikai környezet, a közlekedés, az informatikai és kommunikációs rendszerek, valamint más létesítmények, illetve szolgáltatások terén. A Bizottság megállapítása szerint a felsorolt területek mindegyikénél jelentős akadályok tapasztalhatók, például a televíziós műsorszolgáltatók egy része továbbra is kevés programot kínál.

Részvétel

Számos akadály korlátozza a fogyatékos személyeket a másokkal egyenlő mértékű társadalmi részvétel terén, ezért minden eszközzel segíteni kell, hogy teljes mértékben gyakorolni tudják az uniós polgársággal kapcsolatos alapvető jogaikat. E jogok közé tartozik a szabad mozgás joga, a szabad lakóhelyválasztás és életvitel joga, valamint a kulturális, szabadidős és sporttevékenységekhez való teljes körű hozzáférés. A stratégiának hozzá kell járulnia a fogyatékos személyeket mobilitásukban gátló akadályok leküzdéséhez, az intézményesített gondozás minőségének garantálásához, valamint a sport- és kulturális szervezetek, létesítmények, szolgáltatások hozzáférhetőségének javításához.

Egyenlőség

Európai és tagállami szinten aktív politikát kell bevezetni az egyenlőség előmozdítására. Ezen túlmenően a Bizottságnak biztosítania kell a fogyatékossg alapján történő megkülönböztetés elleni küzdelemmel kapcsolatos uniós jogszabályok, különösen a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló irányelv teljes körű alkalmazását.

Foglalkoztatás

Az európai fellépésnek lehetővé kell tennie a fogyatékos munkavállalók számának növelését a hagyományos munkaerőpiacon, többek között aktív munkaerő-piaci politika kidolgozásával és a munkahelyek jobb akadálymentesítésével. A tagállamoknak összhangba kell hozniuk a foglalkoztatáspolitikájukat az európai irányelvekkel. Az intelligens, fenntartható és befogadásra épülő Európa 2020 stratégia 75%-os foglalkoztatási arányt tűzött ki célul,

melynek elérése nem lehetséges a fogyatékkal élők munkaerő-piaci befogadásának növelése nélkül. Ez viszont egy másik cél elérését is segíti majd, amely szerint 2020-ig húsz millió európaiat kell kiemelni a szegénységből.

Oktatás és képzés

A fogyatékos tanulók és hallgatók számára akadálymentesített oktatási rendszert és egész életen át tartó tanulási programokat kell biztosítani. A fogyatékos gyermekeket megfelelő módon integrálni kell az általános oktatási rendszerbe, és a gyermek érdekeire tekintettel egyéni támogatást kell nyújtani nekik. Az uniós fellépés támogatja a nemzeti erőfeszítéseket az alábbi célok megvalósításában: a fogyatékos személyeknek az általános oktatási, az egész életen át tartó tanulási rendszerekhez való hozzáférést nehezítő jogi, adminisztratív akadályok lebontásában, az inkluzív oktatás, a személyre szabott tanulás kellő időben nyújtott támogatásában, valamint a speciális szükségletek korai felismerésének elősegítésében.

Szociális védelem

Az általános oktatásban és a munkaerőpiacon való alacsonyabb részvétel jövedelmi különbségekhez, szegénységhez és társadalmi elszigeteltséghez vezet. A szociális védelmi rendszerek kompenzálhatják a fogyatékos személyeket érintő jövedelmi egyenlőtlenségeket, szegénységi és társadalmi kirekesztési kockázatokat. Ezért biztosítani kell számukra, hogy részesüljenek a szociális védelmi rendszerek és a szegénység csökkentését célzó programok, a fogyatékosokkal összefüggő segítségnyújtás és más támogató szolgáltatások előnyeiből, valamint a nyugdíj- és ellátási programokból.

Egészség

A fogyatékos személyeknek egyenlő hozzáféréssel kell rendelkezniük az egészségügyi szolgáltatásokhoz és intézményekhez. Az említett egyenlőség elvének garantálása érdekében a szolgáltatásoknak megfizethetőnek kell lenniük, és igazodniuk kell a személyek speciális szükségleteihez. A Bizottság támogatni fogja az egészségügyi ellátáshoz – beleértve a fogyatékos személyek számára kialakított minőségi egészségügyi és rehabilitációs szolgáltatásokat – való egyenlő hozzáférésre irányuló szakpolitikai kezdeményezéseket.

Külső fellépések

Az EU-nak és a tagállamoknak külső fellépéseikben is elő kell segíteniük a fogyatékos személyek jogainak érvényesülését. A Bizottság a megkülönböztetés mentesség tágabb keretében törekszik majd arra, hogy az EU külső fellépéseiben kiemelve a fogyatékosokat, mint emberi jogi kérdést, tudatosítsa az ENSZ-egyezmény meglétét és a fogyatékos személyek szükségleteit, beleértve az akadálymentesítést a sürgősségi, illetve a humanitárius segély területén.

Az Európai Parlament a 2010–2020 közötti időszakra vonatkozó európai fogyatékosügy stratégiairól szóló állásfoglalásában¹ hangsúlyozza, hogy a fogyatékosokkal élő emberek jogai egyenlők a fogyatékosokkal nem élő állampolgárokéival, méltóságuk megkérdőjelezhetetlen, és egyenlő bánásmódra, önálló életre, a társadalomban való teljes értékű részvételre jogosultak, valamint kiemeli, hogy az intelligens, fenntartható, inkluzív európai növekedés kialakítását célzó Európa 2020 stratégia sikerének nélkülözhetetlen feltétele a fogyatékosokkal élő emberek mobilitását, beilleszkedését érintő strukturális fejlesztés.

A dokumentum felhívja a figyelmet arra is, hogy szoros kapcsolat van a mobilitás, a fogyatékoság és a társadalmi befogadás között, különös tekintettel a kommunikáció

¹ European Parliament resolution of 25 October 2011 on mobility and inclusion of people with disabilities and the European Disability Strategy 2010-2020 (2010/2272(INI))

szabadságára és az ahhoz való hozzáférésre (beleértve a Braille-írást, a jelnyelveket és más alternatív kommunikációs formákat is). Szükségesnek tartja ösztönözni a társadalomban való teljes értékű részvételt az élet valamennyi területén, szem előtt tartva a közösségi politika jelentőségét az információs és kommunikációs technológiák folyamatos fejlesztése és az online kommunikációs megoldások terén, illetve a teljes akadálymentesítés irányába történő elmozdulás érdekében az egységes piacon kompatibilis szabványokat kell létrehozni. A célkitűzések között hangsúlyozza, hogy a fogyatékossgal élő népesség bevonása nélkül semmiképpen sem teljesíthető az Európai Unió Európa 2020 stratégiájának azon célkitűzése, hogy 2020-ra 75%-ra emeljék a foglalkoztatási rátát. Emlékeztet arra, hogy a fenntartható társadalom, melyben az emberek jobb egészségben hosszabb ideig élnek, azt is jelenti, hogy a fogyatékossgal élő emberek életminőségének javítása és a társadalmi kirekesztés elkerülése érdekében javítani kell a városi és közösségi terek tervezését, valamint az áruhoz, szolgáltatásokhoz való hozzáférést, beleértve az új információs, kommunikációs technológiákhoz való egyenlő hozzáférést is. A dokumentum rámutat, hogy nem alakulhatnak ki innovatív és tudásalapú gazdaságok a fogyatékossgal élő emberek számára hozzáférhető, kötelező jogszabályokkal bevezetett tartalmak és formák nélkül, mint például a vak emberek számára hozzáférhető honlapok, a jelnyelvet használók számára készült online szolgáltatások, valamint a feliratos tartalmak a hallássérültek számára – ide értve a tömegkommunikációs szolgáltatásokat is. Megjegyzi egyúttal, hogy a vak és siket emberek számára biztosított ingyenes, innovatív kommunikációs formák, mint amilyenek a hozzáférhető információs szolgáltatások, alapvető jelentőségűek a jogok teljes körű élvezéséhez. Leszögezi, hogy a fogyatékossgal élő emberek számára garantálni kell az egyetemes, hatékony és megkülönböztetés mentes hozzáférést a szociális védelem, az egészségügyi ellátás és az oktatás mellett a szolgáltatásokkal való ellátáshoz is, beleértve a távközlést és az elektronikus kommunikációt, valamint a hozzáférhető formátumban nyújtott tájékoztatást. Emlékeztet arra is, hogy az európai fogyatékossgügyi stratégiáról szóló közleményben maga a Bizottság fejezte ki aggályát azzal kapcsolatban, hogy az Európai Unióban milyen csekély mértékben hozzáférhető a feliratozás és a hangalámondás a televízióban. Felszólítja a tagállamokat, hogy a 2007/65/EK irányelv szerint ösztönözzék a műsorszolgáltatókat arra, hogy a hallás- vagy látáskárosult emberek számára biztosítsák a médiaszolgáltatások nagyobb hozzáférhetőségét, a Bizottságot pedig arra kéri, hogy nyújtson egyedi finanszírozási lehetőségeket a közszolgálati műsorszolgáltatóknak a feliratozási és hangalámondási keretszolgáltatások műsoraikba történő bevezetéséhez. Az EP véleménye szerint a fogyatékossgal élő fiatalok esetében foglalkozni kell az iskolarendszeren kívüli képzéssel és oktatással is, például a társadalmi kapcsolatok és a tömegmédiá területén, melynek esetében még szigorúbb akadálymentesítési követelményeket kell bevezetni, különös tekintettel a feliratozással és hangalámondással kapcsolatos követelményekre. Végül felhívja a Bizottságot és a Tanácsot, hogy az Európai Parlament gyakorlatát, illetve tapasztalatait alapul véve tegyen intézkedéseket a siket személyek infokommunikációs akadálymentesítése érdekében, összhangban az EP 1988-as és 1998-as határozataival, és erről évente számoljon be az érintett EP-képviselőknek.

A hazai szabályozásban a Médiatörvény útmutatása szerint az audiovizuális médiaszolgáltatóknak törekedniük kell arra, hogy műsorszámukat fokozatosan hozzáférhetővé tegyék a hallássérültek számára. Az Mttv. 39. § (2) bekezdése értelmében a közszolgálati és a JBE lineáris audiovizuális médiaszolgáltatók minden közérdekű közleményt, politikai reklámot, hírműsorszámot - beleértve a közlekedési híreket, a sporthíreket és az időjárás-jelentést -, valamint a politikai tájékoztató és a fogyatékos személyekről szóló műsorszámokat kötelesek a hallási fogyatékkal élők befogadását megkönnyítő segédlettel ellátni. Továbbá napi nyolc órányi filmalkotáshoz és közszolgálati célokat szolgáló programhoz szintén feliratozást vagy jeltolmácsolást kell biztosítaniuk a 6-24 óra közötti műsorsávban. A fentiekén túl a feliratoknak pontosan kell visszaadniuk az elhangzottak értelmét, és a képernyő történéseivel szinkronban kell állniuk. A médiatörvény

előírásai szerint a televízióknak az esélyegyenlőség növelése érdekében évről évre bővíteniük kell a halláskárosultak számára is hozzáférhető műsoraik körét.²

Az NMHH vizsgálatának módszere

A műsorok vizsgálata meghatározott szempontrendszer szerint, egy erre a célra kifejlesztett webes alkalmazás segítségével történik (<https://monitoring.nmhh.hu>). A szempontrendszer a műsorszámok formális jellemzői mellett (a sugárzás dátuma, időpontja, a médiaszolgáltató neve, a program címe, műfaja) az alábbi kérdéseket tartalmazza:

- volt-e figyelemfelhívás a műsorszám előtt,
- a műsorszám rendelkezett-e jelnyelvi tolmácsolással vagy a teletexten keresztül elérhető felirattal,
- a műsorszámában előfordultak-e részek, amelyeket nem láttak el felirattal, vagy jelnyelvi tolmácsolással,
- a műsorszámában előfordultak-e részek, amelyekben a felirat hiányosan, vagy pontatlanul jelent meg.

Az ellenőrzésbe hat általános tematikájú televíziós csatorna műsorait vontuk be, köztük négy közszolgálati (M1, M2, Duna TV, Duna World) és két kereskedelmi (RTL Klub, TV2) médiaszolgáltatót. Az egyes hónapokban a hat médiaszolgáltató összesen 24 véletlenszerűen kiválasztott műsornapját vizsgáltuk, valamennyi elemzésbe vont csatornán négy nap analízisét végeztük el a 00:00-tól 24:00 óráig adásba kerülő műsorszámokra vonatkozóan.

Vizsgálatunkban elsősorban az alábbi szempontokra fókuszáltunk:

- ellátták-e segédlettel a szolgáltatók a törvényben kötelező jelleggel előírt műsorszámokat, azaz a hírműsorokat, sporthíreket, időjárás-jelentéseket, közlekedési híreket, a közérdekű közleményeket, a fogyatékos személyekről szóló műsorokat és a politikai tájékoztató műsorokat,
- teljesítették-e az adott naptári évre előírt napi kvótát,
- a teletext felirattal ellátott műsorszámok előtt közzétettek-e felhívást és oldalszámot, illetve
- megfelelő volt-e a feliratozás, jeltolmácsolás minősége, előfordultak-e hiányosságok, hibák.

² **39. § (1)** Az audiovizuális médiaszolgáltatás médiaszolgáltatójának törekednie kell arra, hogy műsorszámait fokozatosan hozzáférhetővé tegye a hallássérültek számára.

(2) A közszolgálati, illetve - legnagyobb éves átlagos közönségaránnyal rendelkező médiaszolgáltatása vonatkozásában - a JBE lineáris audiovizuális médiaszolgáltató köteles biztosítani, hogy

a) valamennyi közérdekű közlemény, politikai reklám, hírműsorszám - beleértve a közlekedési híreket, a sporthíreket és az időjárás-jelentést - és politikai tájékoztató műsorszám, valamint a fogyatékos személyekről szóló, illetve esélyegyenlőségről szóló műsorszám,

b) filmalkotás, játék és a 83. §-ban foglalt közszolgálati célokat szolgáló műsorszám naptári naponként, a 6 óra és 24 óra közötti műsoridőben,

ba) 2012. évben legalább hat órán keresztül,

bb) 2013. évben legalább nyolc órán keresztül,

bc) 2014. évben legalább tíz órán keresztül,

magyar nyelvű felirattal - például teletext szolgáltatáson keresztül - vagy jelnyelvi tolmácsolással is elérhető legyen.

(3) A (2) bekezdés b) pontjában foglalt kötelezettséget az ott meghatározott médiaszolgáltatóknak 2015. évtől a műsoridő teljes egészében teljesíteniük kell.

(4) A feliratozással, illetve jelnyelvi tolmácsolással megkezdett műsorszámot - a műsorszám egységét nem sértve -, valamint műsorszámok egymással dramaturgiaiilag összekapcsolódó sorozatát a médiaszolgáltató köteles annak teljes időtartama alatt feliratozni, illetve jelnyelvi tolmácsolással ellátni.

(5) A feliratozott műsorszámok előtt a médiaszolgáltatásban jelezni kell, hogy az érintett műsorszám az említett formában is elérhető a médiaszolgáltatáshoz kapcsolódó teletext szolgáltatáson. A műsorszámok szövege feliratozott változatának pontosnak kell lennie, a képernyő történéseivel szinkronban kell állnia.

(6) A műsorterjesztő köteles az audiovizuális médiaszolgáltató által biztosított teletext jelet, vagy más feliratozást a kép- és hangjelekkel időszinkronban minden egyes átviteli rendszeren, hálózaton vagy műsorterjesztő átviteli platformon továbbítani.

A kódolást hallássérült külsős munkatársak végezték, akiket az érdekvédelmi szervezet (SINOSZ) ajánlása alapján, próbamunka elvégzése után választottunk ki a jelentkezők közül. A kódolók klasszikus távmunkában dolgoznak, a felvételeket az NMHH ftp szerveréről töltik le.

A vizsgálat eredménye

Az alábbiakban 2013 harmadik negyedévének tapasztalatait foglaljuk össze. A vizsgált három hónap 72 műsornapjának elemzése során 1 639 műsoróra kontrollját végeztük el. Az adatfelvétel eredményeként megállapítható, hogy a vizsgált médiaszolgáltatók az ellenőrzésbe vont napokon a műsorok 57,7 százalékát látták el segédlettel. Ez az adat bár kismértékű, de további növekedést mutat a megelőző negyedévhez képest, amikor a műsoridő 55,6 százaléka volt a hallássérült nézők számára is elérhető.

Hallási fogyatékkal élőknek is befogadható műsorszámot a harmadik negyedévben leghosszabb időtartamban a Duna Televízió adott közre. A csatorna által biztosított magas óraszámot némi lemaradással követte a többi közszolgálati médium, míg a két kereskedelmi szolgáltató már jóval kisebb mértékben akadálymentesítette a műsorait.

1. táblázat: Segédlettel ellátott műsorórák száma

	összes vizsgált műsoróra	segédlettel ellátott műsoróra	egy napra jutó, segédlettel ellátott átlag műsoróra
Duna TV	288:03:20	186:11:20	15:30:57
Duna World	287:59:51	163:40:45	13:38:24
M2	287:30:23	162:37:06	13:33:05
M1	251:54:44	164:11:58	13:41:00
RTL Klub	246:47:27	133:53:35	11:09:28
TV2	276:50:01	136:07:12	11:20:36

Vizsgálatunk egyik fő szempontja a törvényben meghatározott napi óraszám – 2013-ban nyolc óra – megvalósulásának ellenőrzése volt. Noha a harmadik negyedévben is csak a vizsgált médiaszolgáltatók harmada teljesítette valamennyi elemzésbe vont napon az előírást (Duna TV, RTL Klub), összességében az előző negyedévhez képest a felére csökkent a nyolc óránál kevesebb akadálymentesített műsort szolgáltató napok száma. A 72 vizsgált naptól 8 napon nem érte el a felirattal vagy jeltolmáccsal sugárzott műsorórák mennyisége a szükséges kvótát (6-24 óra között).

Figyelembe véve, hogy minden csatorna esetében az akadálymentesített napi átlag műsoridő jóval meghaladta a nyolc órás követelményt, további javulás is elérhető lenne e téren, ha a médiaszolgáltatók biztosítanák a segédlettel ellátott műsorórák egyenletesebb elosztását az egyes napokon.

2. táblázat: A napi kvótát nem teljesítő napok száma csatornánkénti bontásban

Duna TV	Duna World	M2	M1	RTL Klub	TV2
0	4	1	2	0	1

Júliustól szeptember végéig a hallássérült nézők számára nyújtott segítség 98,9 százalékban feliratot, döntő mértékben teletext átíratot jelentett. Az akadálymentesített programoknak mindössze 1,1 százaléka volt jelyelvezve látható, mely arány az előző negyedévi adatokhoz képest ismét csökkenést mutat. Elsősorban híradók és sporthírek, parlamenti közvetítések, valamint fogyatékkal élők számára készült érdekvédelmi műsorok voltak e segédlettel megtekinthetők a közszolgálati csatornákon. Az említett műsorok egy részét mind felirattal, mind jeltolmáccsal ellátták. A kereskedelmi televíziók nem sugároztak jelyelvezett műsorszámokat.

Segédlettel kötelezően ellátandó műsorszámok

A segédlettel kötelezően ellátandó programok körébe a hírműsorok, a közérdekű közlemények, a sporthírek és időjárás-jelentések, a politikai tájékoztató műsorok, reklámok, valamint a fogyatékos személyekről szóló műsorszámok tartoznak.

A hírműsorok akadálymentesítésére a médiaszolgáltatók kiemelt figyelmet fordítottak, minden híradó segédlettel ellátva került képernyőre a negyedév során. Az M1 és a Duna World csatornák híradóinak egy részén a felirat mellett jeltolmács is közreműködött. A feliratok igyekeztek az elhangzottakat pontosan megjeleníteni, ám ennek ellenére sok hiányt és pontatlanságot regisztrálhattunk. A helyszíni tudósítások és a megszólalások egy része nem kapott segédletet, sok esetben még a nap folyamán később adásba kerülő ismétlésekben sem, noha az ismételt híradások képernyőre kerüléséig már rendelkezésre állt a feliratozáshoz szükséges idő.

A vizsgált napokon sugárzott időjárás-jelentéseknek és sporthíreknek 98 százalékát akadálymentesítették a médiaszolgáltatók. A műsorszámok egy részén a feliratok minősége továbbra sem volt megfelelő, az időjárás-jelentések leírata gyakran nem egyezett az elmondottakkal, a sporthíreknél a bejátszásokról és az interjúkról általában hiányzott a segédlet. A kereskedelmi tévék programjában az ellenőrzött napokon nem szerepeltek sporthírek.

A politikai tájékoztató műsorok akadálymentesítésében sem mennyiségi, sem minőségi változást nem tapasztaltunk a vizsgált hónapok során, továbbra is csak a műsorszámok következő napi ismétléseit feliratozták a közszolgálati csatornák. Az érintett programoknak átlagosan 33 százaléka volt elérhető a hallássérült nézők számára. Az RTL Klub a vizsgált napokon feliratozva adta közre a politikai magazinjának minden adását, az M2 és a TV2 programkínálatában pedig nem szerepelt az említett programtípus. A műsorok egy része nyári szünetet tartott júliusban és augusztusban.

Közérdekű közleményeket a negyedév során az M1, M2, Duna TV és a Duna World programjában regisztráltunk, melyeken az információk minden esetben írásban, a hallássérült nézők számára is hozzáférhető módon jelentek meg.

Fogyatékkal élő személyek számára készített műsor az M1 és a Duna Televízió programjában szerepelt (*Esély, Akadálytalanul*). Mindegyik műsorszám felirattal, vagy mindkét segédlettel ellátva került adásba.

A programkínálatot tekintve a kereskedelmi médiumoknak nem sikerült felzárkózniuk a gazdag választékot biztosító közszolgálati csatornához, kínálatuk nem bővült a vizsgált hónapok során. A műfaji ranglista élére a harmadik negyedévben is a sorozatok és a hírműsorok kerültek, melyeket a gyermekműsorok, az ismeretterjesztő programok és a mozifilmek követtek. Információs magazinok és dokumentumfilmek rendelkeztek még nagyobb arányban teletextes átirattal. A leggazdagabb választékot az M1, a legszűkebb kínálatot pedig az RTL Klub ajánlotta az érintett nézők számára.

2013. harmadik negyedévének vizsgált napjain jóval több ismeretterjesztő műsor, mozifilm és dokumentumfilm kapott helyet a műsorstruktúrában, ugyanakkor kevesebb vetélkedőt, kulturális, művészeti programot rögzítettünk.

A Nielsen Közönségmérés Kft. nézettségi adatai szerint 2013 harmadik negyedévében a legnézettebb műsorok a híradók, a zenei- és sportműsorok, a szórakoztató programok, a reality-k, a sorozatok és a mozifilmek voltak. Mind a közszolgálati, mind a kereskedelmi médiaszolgáltatók - az élő zenei programok és a sportközvetítések kivételével - igyekeztek a népszerű, nagy nézettséggel bíró műsorszámokhoz való hozzáférést biztosítani.

3. táblázat: A segédlettel ellátott műsorszámok műfaji megoszlása

műfaj	esetszám
sorozat	420
hírek, híradó	339
időjárás	292
gyermekműsor	323

ismeretterjesztő program	237
sporthírek	145
életmód magazin	74
mozifilm	114
információs magazin	76
kulturális, művészeti program	35
reality	49
politikai tájékoztató műsor	13
vallási program	46
riportmagazin	32
nem zenei szórakoztató program	18
dokumentumfilm	50
tv-film	9
talk show	26
gazdasági magazin	16
vetélkedő, játék	12
érdekvédelmi magazin	6
parlamenti közvetítés	2
sportműsor	3
közérdekű közlemény	20
nemzetiségi műsor	3
zenei műsor	18

A feliratos műsorszámok előtti figyelmeztetés megjelenítésére valamennyi médiaszolgáltató figyelmet fordított, a harmadik negyedévben csak minimális esetszámban regisztráltunk mulasztást e téren. A műsorszámok előtti figyelemfelhívásra és teletext oldalszám közzétételére vonatkozó előírások betartása így közel száz százalékban megvalósult.

4. táblázat: A figyelemfelhívás elmaradása

csatorna	esetszám
M2	1
RTL Klub	3

Az akadálymentesített műsorok gyártási hely szerinti megoszlása megegyezett a korábban mért arányokkal. A legtöbb felirattal rendelkező műsorszám hazai gyártásban készült, a magyarországi produkciókat az USA-ból, majd az európai országokból importált alkotások követték a sorban.

5. táblázat: A jeltolmácsolással vagy teletexttel ellátott műsorszámok gyártási hely szerinti megoszlása

	esetszám
Magyarország	1623
Európa	304
USA	322
egyéb ország	145

A feliratozás minősége nem javult, és a hibák száma sem csökkent a harmadik negyedévben. Leggyakrabban a felirat különböző időtartamú hiánya és aszinkronitása fordult elő, melyeket minden médiumnál nagy számban tapasztaltunk. További probléma volt, hogy a késést a felirat olvashatatlan gyorsasággal történő pörgetésével hozták szinkronba a beszéddel, miáltal a szöveg egy része kiesett. Jellemző volt a hibák ismétlődő előfordulása, valamint az anomáliák halmozott megjelenése. A hibák száma változó volt az egyes

médiaszolgáltatóknál, de valamennyi vizsgált médiumnál megtalálható volt az említett hiányosságok mindegyike.

A vizsgálat eredménye médiaszolgáltatók szerint

Az **M1** naponta átlagosan több mint tizenhárom és fél óra műsoridőt akadálymentesített a vizsgált időszakban, ennek ellenére a mintában két olyan nap is előfordult, amelyeknél nem teljesült a 6 és 24 óra közötti műsoridőben az előírt óraszám. A negyedév során minden híradót és sporthírt felirattal, vagy jeltolmáccsal adott közre, melyek előtt minden esetben szerepeltette a figyelemfelhívást. A *Ma reggel* című műsorban látható időjárás-jelentéseken a felirat nem egyezett a meteorológus által elmondottakkal, illetve több esetben azt a képernyő alján sms csíkban futó általános meteorológiai információk helyettesítették. A politikai tájékoztató műsoroknak mindössze 36 százalékát akadálymentesítette a csatorna, elsősorban a műsorszámok ismétlései kaptak segédletet. Az M1 programjában rendszeresen szerepelt hallássérült emberek számára készült műsorszám, melyet minden esetben felirattal és jeltolmácsolással ellátva adott közre (*Esély* című magazin). Az érdekvédelmi műsor mellett híradót és sporthíreket sugároztak még jeltolmács közreműködésével. Szeptember 10-én az adást záró Himnusz-t a szereplők jelelve adták elő. A közszolgálati csatorna túlnyomó részben magyar gyártású programokat akadálymentesített. Ez a televízió rendelkezett a legbővebb műfaji kínálattal, a segédlettel kötelezően ellátandó műsorszámok mellett főként sorozatokat, ismeretterjesztő és vallási műsorokat, valamint mozifilmeket sugározott felirattal. Az ismert külföldi szériák mellett magyar sorozatok is helyet kaptak a kínálatban (*Átok, Hacktion, Munkaügyek*).

Az M1 által műsorba szerkesztett segédlettel ellátott programok műfaji orientációja

műfaj	esetszám
sorozat	98
hírek, híradó	81
időjárás	55
ismeretterjesztő program	26
sporthírek	54
életmód magazin	6
mozifilm	16
információs magazin	9
kulturális, művészeti program	7
politikai tájékoztató műsor	8
vallási program	16
riportmagazin	3
nem zenei szórakoztató program	2
dokumentumfilm	3
tv-film	2
talk show	8
gazdasági magazin	3
vetélkedő, játék	3
érdekvédelmi magazin	3
közérdekű közlemény	4
nemzetiségi műsor	1
zenei műsor	1

Az **M2** a harmadik negyedévben visszatért a huszonnégy órás műsorszolgáltatáshoz. A műsoridő növekedésével párhuzamosan emelkedett a segédlettel vetített műsorórák száma is, naponta átlagosan tizenhárom és fél óra programot feliratoztak. A kvótát nem teljesítő napok számát tekintve jelentős korrekció történt a második negyedévhez képest, mivel a vizsgált napok közül mindössze egy napon nem érte el az akadálymentesített órák száma a nyolc órát a megjelölt időben. A sporthíreket, időjárás-jelentéseket és a hírműsorokat

segédlettel adta közre a csatorna, melyek előtt minden esetben megjelentette a figyelemfelhívást. Politikai tájékoztató műsorszám és jeltolmácsolt műsorszám nem szerepelt a vizsgált napok programjában. Az M2 tematikus csatornaként 20 óráig gyermekműsorokat sugároz, így a programjában elsősorban animációk és gyerekfilmek, valamint ifjúsági sorozatok (*Varázslók a Waverly helyből, Ókori kalandok, Csajok a zŰrből, H2O: egy vízcsepp elég, Táncakadémia, Na végre itt a nyár!, Tüskevár*) szerepeltek. A gyermekműsorokon kívül a felnőtteknek szánt sorozatok, ismeretterjesztő programok és mozifilmek kaptak nagyobb számban segédletet. A legtöbb feliratozott műsor európai gyártásban készült, melyeket az USA-ban és a Magyarországon előállított produkciók követtek.

Az M2 által műsorba szerkesztett segédlettel ellátott programok műfaji orientációja

műfaj	esetszám
sorozat	72
hírek, híradó	12
időjárás	11
gyermekműsor	214
ismeretterjesztő program	25
sporthírek	12
mozifilm	20
információs magazin	2
kulturális, művészeti program	5
riportmagazin	4
dokumentumfilm	17
talk show	1
vetélkedő, játék	3
közérdekű közlemény	5
zenei műsor	1

A **Duna Televízió** az előírt óraszámnak közel kétszeresét, átlagosan naponta 15 és fél óra programot feliratozott, valamint minden ellenőrzött napon teljesítette az előírt nyolcórás követelményt. A híradókat és az időjárás-jelentéseket minden esetben ellátta segédlettel, és kitette a műsorok előtt a figyelemfelhívást is. A sporthírek akadálymentesítése már nem valósult meg maradéktalanul, a műsorszámok 12 százalékáról hiányzott a segédlet. Jeltolmácsi segítséggel parlamenti közvetítést és fogyatékkal élők számára készült érdekvédelmi magazinműsort tekinthettek meg a hallássérült nézők. Az akadálymentesített műsorok túlnyomó többsége hazai gyártásban készült. A széleskörű műfaji kínálat élén a hírműsorok, a sorozatok és az ismeretterjesztő programok álltak.

A Duna TV által műsorba szerkesztett segédlettel ellátott programok műfaji orientációja

műfaj	esetszám
sorozat	76
hírek, híradó	80
időjárás	31
ismeretterjesztő program	76
sporthírek	21
mozifilm	26
információs magazin	28
kulturális, művészeti program	3
vallási program	9
riportmagazin	1
dokumentumfilm	14

talk show	6
érdekvédelmi magazin	3
parlamenti közvetítés	2
sportműsor	1
közérdekű közlemény	6
nemzetiségi műsor	2
zenei műsor	1

A **Duna World** átlagosan naponta tizenhárom és fél óra programot feliratozott, azonban az ellenőrzött napok egyharmadában továbbra sem sikerült teljesítenie a nyolcórás kvótát. A sporthírek mindegyikét, a híradóknak és időjárás-jelentéseknek pedig 99 százalékát segédlettel ellátva sugározta a csatorna. A politikai tájékoztató műsorok akadálymentesítése továbbra sem megoldott, a műsoroknak csak az egyharmada – kizárólag az éjszakai vagy reggeli ismétlés - volt elérhető az érintettek számára. Valamennyi felirattal közzétett műsor előtt megjelent a figyelemfelhívás és a txt. oldalszám. Az akadálymentesített műsorok döntő mértékben hazai gyártásban készültek. Jeltolmácsolással a híradók és a sporthírek egy része volt megtekinthető. A csatorna által nyújtott bőséges kínálat élén álló ismeretterjesztő programok és hírműsorok mellett sorozatokat, kulturális, vallási és zenei műsorokat tekinthettek meg segédlettel a nézők nagyobb arányban. Számos akadálymentesített gyerekeknek szóló programot is regisztráltunk, esti mesét, színházi közvetítést, animációs és mozifilmeket, valamint ifjúsági és vallási műsorokat tett számukra elérhetővé a közszolgálati csatorna.

A Duna World által műsorba szerkesztett segédlettel ellátott programok műfaji orientációja

műfaj	esetszám
sorozat	33
hírek, híradó	79
időjárás	61
gyerekműsor	10
ismeretterjesztő program	88
életmód magazin	6
mozifilm	7
információs magazin	17
kulturális, művészeti program	21
politikai tájékoztató műsor	6
vallási program	21
riportmagazin	4
nem zenei szórakoztató program	4
dokumentumfilm	15
talk show	11
gazdasági magazin	10
színházi közvetítés	1
sportműsor	2
közérdekű közlemény	5
zenei műsor	12

Az **RTL Klub** naponta átlagosan tizenegy órányi programot feliratozott az ellenőrzött időszakban, mely óraszám kismértékben ugyan, de az akadálymentesített műsoridő növekedését jelentette. További előrelépést jelent, hogy minden vizsgált napon teljesült a nyolc órás követelmény a 6 és 24 óra közötti műsoridőben. A híradókat és a politikai tájékoztató műsorokat felirattal adta közre, az időjárás-jelentéseket pedig 97 százalékban akadálymentesítette a csatorna. Fogyatékkal élőknek készített műsort, közérdekű

közleményt, sporthíreket és jeltolmácsolt műsorszámot nem sugároztak. Az akadálymentesített programok 56 százaléka magyarországi, 26 százaléka amerikai gyártásban készült. A felirattal vetített műsorszámok előtt három esetben hiányzott a figyelemfelhívás és a txt. oldalszám. A műfaji repertoár nem bővült tovább, a legszerényebb kínálatot a harmadik negyedév vizsgált napjain az RTL Klub nyújtotta. A paletta élén ebben a periódusban is sorozatok és hírműsorok álltak, majd a gyermekeknek készült rajzfilmek és az életmód magazinok következtek.

Az RTL Klub által műsorba szerkesztett segédlettel ellátott programok műfaji orientációja

műfaj	esetszám
sorozat	84
hírek, híradó	27
időjárás	59
gyerekműsor	51
ismeretterjesztő program	3
életmód magazin	24
mozifilm	15
információs magazin	8
reality	19
riportmagazin	19
vetélkedő, játék	5
zenei műsor	3

A **TV2** átlagosan naponta több mint tizenegy órányi műsoridőt akadálymentesített, és a vizsgált napok közül mindössze egyetlen alkalommal nem teljesítette az előírt kvótát. Minden hírműsor és időjárás-jelentés feliratozva került a képernyőre, melyek előtt mindig megjelent a figyelemfelhívás. Politikai tájékoztató műsor, sporthírek, közérdekű közlemény, valamint fogyatékkal élők számára készült és jeltolmácsolt műsorszám nem szerepelt a vizsgált napok programjában. A legtöbb akadálymentesített műsorszám a többi csatornához hasonlóan szintén hazai gyártásban készült. A műfaji kínálat kismértékben bővült, elsősorban a hírműsorok, sorozatok, életmód magazinok kaptak segédletet, de emellett mozifilmeket és reality műsorokat is hozzáférhetővé tett akadálymentesítve.

A TV2 által műsorba szerkesztett segédlettel ellátott programok műfaji orientációja

műfaj	esetszám
sorozat	57
hírek, híradó	59
időjárás	75
gyerekműsor	4
ismeretterjesztő program	7
életmód magazin	40
mozifilm	36
információs magazin	8
kulturális, művészeti program	2
reality	29
nem zenei szórakoztató program	10
talk show	1
vetélkedő, játék	1

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy 2013. harmadik negyedévében a műsorszámok akadálymentesítésében jelentős mennyiségi, illetve minőségi változás nem történt. A

médiaszolgáltatók figyelmet fordítottak a hírműsorok és az időjárás-jelentések, valamint a közérdekű közlemények segédlettel történő ellátására. Ezzel ellentétben a politikai tájékoztató műsoroknak továbbra is csak az egyharmadát feliratozták a közszolgálati csatornák. Az említett programon túl a híradókban és sporthírekben látható tudósítások és élő kapcsolások, valamint számos interjú nem kapott segédletet. Valamennyi vizsgált csatorna a törvényben meghatározottnál magasabb óraszámban tette hozzáférhetővé műsorait a hallássérült nézők számára, ugyanakkor a kívánalmat meghaladó bőséges akadálymentesített műsoridő nem egyenletes elosztása miatt a vizsgált napok 11 százaléka nem felelt meg a törvényi követelménynek. A közszolgálati médiumok gazdag műfaji kínálatot biztosítottak, melyben a sportközvetítéseken kívül minden népszerű műsortípus megtalálható volt. Végül megállapíthatjuk, hogy a korábbi vizsgálatok során feltárt anomáliákat egyik médiumnak sem sikerült kiküszöbölnie és a feliratozás minősége sem javult.